

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาภาพลักษณ์และแบบแผนของพฤติกรรมการบริโภคอาหารไทยของประชาชนในประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1 ระเบียบวิธีการวิจัย

1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากร ในการวิจัยเรื่องนี้ คือ ประชาชนในประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ 10 ประเทศ คือ ไทย บรูไนดารุสซาลาม ราชอาณาจักรกัมพูชา สาธารณรัฐอินโดนีเซีย สาธารณรัฐประชาชนลาว สหพันธรัฐมาเลเซีย สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ สาธารณรัฐสิงคโปร์ สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามและสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา

2) กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างเลือกมาด้วยวิธีการสุ่มแบบโควตา จำนวน 800 คน โดยใช้แบบสอบถามออนไลน์ภาษาอังกฤษ กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ที่อ่านภาษาอังกฤษได้ และเคยบริโภคอาหารไทย การกำหนดกลุ่มตัวอย่าง กำหนดจากการพิจารณาจำนวนตัวแปรตามหลักการของการใช้สถิติหลายตัวแปร (multivariate statistics) ซึ่งมีตัวแปรที่ศึกษาจำนวน 40 ตัวแปร ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้เกณฑ์ 20 คนต่อ 1 ตัวแปร ซึ่งใช้ตัวอย่างรวม 800 คน ดังตารางที่ 3.1 และมีตัวอย่างตอบกลับ 627 คน คิดเป็น 78.38% ซึ่งต่ำกว่า 800 คน แต่สูงกว่าค่าเฉลี่ยอัตราการตอบกลับของการสำรวจออนไลน์โดยทั่วไป คือ ร้อยละ 33 (Nulty, 2008) ตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประเทศ	ประชากร (คน)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)	กลุ่มตัวอย่าง ที่ได้ (คน)
ไทย (Thailand)	69,306,160	100	395
บรูไนดารุสซาลาม (Brunei Darussalam)	439,336	26	2
ราชอาณาจักรกัมพูชา (Kingdom of Cambodia)	16,482,646	20	28

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

ประเทศ	ประชากร (คน)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)	กลุ่มตัวอย่าง ที่ได้ (คน)
สาธารณรัฐอินโดนีเซีย (Republic of Indonesia)	269,536,482	240	27
สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (Lao People's Democratic Republic)	7,064,242	30	10
สหพันธรัฐมาเลเซีย (Federation of Malaysia)	32,454,455	40	15
สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ (Republic of the Philippines)	108,106,310	130	20
สาธารณรัฐสิงคโปร์ (The Republic of Singapore)	5,868,104	48	8
สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม (The Socialist Republic of Vietnam)	97,429,061	100	119
สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา (Union of Myanmar)	54,336,138	66	3
รวม	661,022,934	800	627

ที่มา worldometers (2019) ข้อมูล ณ วันที่ 6 มิถุนายน 2562

1.2 เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วย 1) แบบสอบถามความนิยมอาหารไทยของคนไทย โดยมีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายเปิดให้ตอบรายชื่ออาหารที่ชอบอันดับ 1-5 2) แบบสำรวจอาหารไทยที่เป็นที่นิยมของประชาชนในประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายเปิดให้ตอบรายชื่ออาหารที่ชอบอันดับ 1-5 3) แบบสำรวจภาพลักษณ์ของอาหารไทยตามการรับรู้ของประชาชนในประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เป็นแบบสอบถามที่เป็นมาตรวัดแบบลิเคิร์ต 5 ระดับ จำนวน 35 ข้อ 4) แบบสอบถามพฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหารไทยของประชาชนของประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหารไทย

แบบสอบถามฉบับที่ 1 เป็นแบบสอบถามภาษาไทย แบบสอบถามฉบับที่ 2-4 จะทำเป็นภาษาอังกฤษ โดยแบบสอบถามเหล่านี้มีการตรวจสอบคุณภาพด้านความตรงเนื้อหาจากคณะผู้วิจัยของนักวิจัย OU5 ซึ่งจัดการประชุมร่วมกัน เดือนมีนาคม 2562 ณ ประเทศเวียดนาม และนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง 30 คน เพื่อวิเคราะห์และตรวจสอบคุณภาพความเที่ยง ผลการวิเคราะห์ความเที่ยงของ

แบบสอบถามภาพลักษณ์ของอาหารไทย ได้ สัมประสิทธิ์ความเที่ยงของครอนบาคเท่ากับ .87 และ .85 สำหรับกลุ่มตัวอย่างคนไทย และชาวต่างชาติ ตามลำดับ หลังจากปรับปรุงแบบสอบถามแล้วนำไปเก็บกับกลุ่มตัวอย่างทางออนไลน์ โดยการทำให้แบบสอบถามออนไลน์ด้วย google form

1.3 การดำเนินการวิจัย

1.3.1 ทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างแบบวัดภาพลักษณ์ของอาหารไทย และการบริโภคอาหารไทย

1.3.2 พัฒนาและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวัดภาพลักษณ์ของอาหารไทย และการบริโภคอาหารไทย โดยมีการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ และตรวจสอบความเที่ยงด้วยสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของครอนบาค

1.3.3 ประสานความร่วมมือกับคณะวิจัยมหาวิทยาลัยเปิดในอาเซียน 4 ประเทศ เพื่อขอความร่วมมือประชาสัมพันธ์เก็บรวบรวมข้อมูล

1.3.4 สร้างแบบสอบถามออนไลน์ด้วย Google Form เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลทางออนไลน์โดยความร่วมมือของคณะวิจัยมหาวิทยาลัยเปิดในอาเซียน 4 ประเทศ

1.3.5 การเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างประชาชนในกลุ่มประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ใช้การเก็บข้อมูลทาง Google form โดยประสานความร่วมมือจากหัวหน้าโครงการวิจัยที่ร่วมวิจัยทั้ง 4 ประเทศ ช่วยดำเนินการส่ง Google form ต่อให้กลุ่มตัวอย่างของแต่ละประเทศตอบ ส่วนประเทศที่ไม่อยู่ในกลุ่ม OU5 ผู้วิจัยจะประสานความร่วมมือกับอาจารย์/นักวิจัยของมหาวิทยาลัยในประเทศนั้นช่วยดำเนินการส่งต่อ Google form ให้กลุ่มตัวอย่างตอบจนครบตามจำนวนที่ต้องการ การเก็บข้อมูลในลักษณะเช่นนี้เป็นการเก็บจากผู้ตอบที่มีความสมัครใจในการตอบคำถาม และมีลักษณะการเก็บข้อมูลแบบ snowball

1.3.6 วิเคราะห์และรายงานผลการวิเคราะห์ จากนั้นจัดประชุมร่วมกับนักวิจัยทั้ง 4 ประเทศเพื่อนำเสนอผลการวิจัยเบื้องต้น สังเคราะห์ผลการวิจัยร่วมกัน และจัดทำข้อเสนอแนะ

1.3.7 จัดทำสื่อเพื่อแนะนำอาหารไทย คณะผู้วิจัยนำผลที่ได้จากการสำรวจรายการอาหารไทยที่เป็นที่นิยมจำนวน 5 รายการตามลำดับ มาผลิตเป็นสื่อออนไลน์ประกอบคลิป VDO เพื่อแนะนำอาหารไทยและสรรพคุณสมุนไพรที่เป็นส่วนประกอบของอาหารไทย พร้อมวิธีการทำ และนำเผยแพร่ผ่านช่องทางต่างๆ เพื่อส่งเสริมให้เกิดการบริโภคอาหารไทยเพิ่มขึ้น

1.4 การวิเคราะห์ข้อมูล มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.4.1 ข้อมูลสำรวจความนิยมอาหารไทยของคนไทย ตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยความถี่และร้อยละ

1.4.2 ข้อมูลการสำรวจอาหารไทยที่เป็นที่นิยมของประชาชนในประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ที่ได้จากวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 วิเคราะห์ด้วยความถี่ ร้อยละ และไคสแควร์เพื่อให้ทราบว่

ประชาชนกลุ่มใดบ้างมีความชอบอาหารไทยแต่ละชนิด ส่วนการคำนวณคะแนนความนิยมของอาหารไทยแต่ละชนิดจะคำนวณโดยกำหนดน้ำหนักคะแนนของอาหารตามอันดับที่กลุ่มตัวอย่างเลือกตอบ โดยอาหารที่ตอบเป็นอันดับหนึ่ง จะให้น้ำหนัก 5 คะแนน อันดับสอง 4 คะแนน อันดับสาม 3 คะแนน อันดับสี่ 2 คะแนน และอันดับห้า 1 คะแนน คะแนนความนิยมของอาหารไทยคำนวณจากความถี่ของอาหารคูณกับน้ำหนักของอาหาร

1.4.3 ข้อมูลการสำรวจภาพลักษณ์ของอาหารไทยของประชาชนในประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ที่ได้จากวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ multidimensional scaling เพื่ออธิบายลักษณะร่วมการรับรู้ลักษณะอาหารไทยของกลุ่มตัวอย่าง โดยผลการวิเคราะห์จะทำให้ทราบมิติหรือลักษณะของอาหารไทยที่กลุ่มตัวอย่างรับรู้

1.4.4 ข้อมูลพฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหารไทยของประชาชนในประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่ได้จากวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 4 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยความถี่และร้อยละ

1.4.5 การศึกษาแบบแผนของพฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหารไทยของประชาชนในประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 5 ผู้วิจัยจะนำข้อมูลในข้อ 1.4.4 มาวิเคราะห์ด้วยสถิติ profile analysis เพื่ออธิบายพฤติกรรมของประชาชนเกี่ยวกับการบริโภคอาหารไทย เพื่อให้ทราบว่ากรรมการบริโภคอาหารไทยมีกี่ลักษณะ และแต่ละลักษณะมีจำนวนประชาชนมากน้อยเพียงใด

1.4.6 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของแบบแผนของพฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหารไทยกับภูมิหลังของประชาชนในประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 6 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์จำแนก (discriminant analysis) เพื่อให้ทราบว่าผู้บริโภคอาหารไทยแต่ละกลุ่ม (ที่ได้จากข้อ 1.4.4) มีลักษณะทางประชากรอย่างไร